

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 414/08-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. januára 2009 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť M. K., K., zastúpenej advokátom JUDr. R. K., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 396/06 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 396/06 porušil základné právo M. K., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. M. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. M. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 412,11 € (slovom štyristodvanásť eur a jedenásť centov), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný

vyplatiť na účet jej advokáta JUDr. R. K., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 414/08-10 z 5. novembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. K., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 396/06 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: „Žalobou zo dňa 17. októbra 2006 odoslanou Krajskému súdu v Bratislave dňa 20. októbra 2006 sa na krajskom súde začalo konanie sťažovateľky ako žalobkyne proti Ministerstvu výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky ako žalovanému o preskúmanie rozhodnutia Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja č. 2006/10090/52832-7/Ka s návrhom na odloženie jeho vykonateľnosti, ktorým rozhodnutím došlo k vyvlastneniu nehnuteľnosti sťažovateľky...

Pretože od podania žaloby sťažovateľka nezaznamenala nijaký úkon smerujúci k meritórnemu vybaveniu veci, a to aj napriek tomu, že podľa ust. § 247 ods. 4 O. s. p. súd o žalobe na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu vo veciach vyvlastnenia podľa osobitného zákona rozhodne najneskôr do troch mesiacov od podania návrhu, obrátila sa podnetom zo dňa 18. 7. 2007 na verejného ochrancu práv so žiadosťou o pomoc pri ochrane jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa ust. čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky.

... nečinnosťou porušovateľa došlo k porušeniu práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu (práva na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prietáhov).

Sťažovateľka tak ... úplne stratila dôveru, že v prípade akéhokoľvek porušenia práva je tu garancia nápravy zo strany autority, akou by súd mal byť, že tento bude rozhodovať v súlade s Ústavou a zákonmi, a že o jej právnom nároku bude rozhodnuté v primeranej lehote tak, aby bola zabezpečená jej právna istota...

Keďže je právna istota jedným zo základných atribútov právneho štátu a nakoľko bola dôvera sťažovateľky v právnu istotu závažným spôsobom narušená, sťažovateľke tak vznikla morálna ujma spočívajúca v pocitoch nedôvery v súdny systém a jeho účinnosť.

Sťažovateľka preto žiada, aby Ústavný súd rozhodol o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľke, ako náhrady jej vyššie uvedenej nemajetkovej ujmy, pričom za primerané finančné zadosťučinenie považuje sumu 60 000,- Sk.

Nakoľko je sťažovateľka v tomto konaní zastúpená advokátom, navrhuje Ústavnému súdu ... uložiť krajskému súdu povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania spočívajúce v nákladoch právneho zastúpenia.

Po prijatí tohto uznesenia sťažovateľka navrhuje, aby Ústavný súd po prejednaní veci a po vykonanom dokazovaní vydal tento nález:

Základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2, prvá veta Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a podľa čl. 6 ods. 1 Dohody o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná, nečinnosťou porušovateľa v konaní sp. zn. I S 396/2006 porušené bolo.

Ústavný súd prikazuje Krajskému súdu v Bratislave, aby v konaní sp. zn. I S 396/2006 bezodkladne konal.

Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000,- Sk, ktoré jej Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť sťažovateľke trovy tohto konania do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. “

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: krajský súd, zastúpený predsedníčkou JUDr. G. Š., listom sp. zn. Spr. 3719/08 z 2. decembra 2008, a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu krajského súdu zo 7. januára 2009.

2.1 Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedla:

„... Vašu žiadosť predložil dňa 26. 11. 2008 vyšší súdny úradník na vyjadrenie zákonnej sudkyňi, ktorá sa k veci písomne vyjadrila podaním, doručeným dňa 01. 12. 2008.

Uviedla, že žaloba v právnej veci žalobkyne: M. K. proti žalovanému: Ministerstvu výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, bola doručená tunajšiemu súdu dňa 23. 10. 2006, do senátu I S.

Podľa Rozvrhu práce bola vec pridelená na vybavenie sudkyňi JUDr. A. P.

Prvotné procesné úkony v spise boli realizované v októbri roku 2007.

V marci roku 2008 bol vo veci vytýčený termín pojednávania na deň 24. 04. 2008, kedy bol vo veci vydaný rozsudok.

Voči rozsudku žalobkyňa podala odvolanie, o ktorom bolo rozhodnuté rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžo 136/2008 zo dňa 22. 10. 2008. Uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 10. 11. 2008. ...

Súčasne Vám oznamujem, že Krajský súd v Bratislave podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ÚS SR.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedníčky krajského súdu okrem iného uviedol:

„... Skutočnosti uvedené vo vyjadrení len potvrdzujú dôvodnosť podanej sťažnosti, a teda najmä to, že aj napriek tomu, že podľa ust. § 247 ods. 4 O. s. p. súd o žalobe na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu vo veciach vyvlastnenia podľa osobitného zákona rozhodne najneskôr do troch mesiacoch od podania návrhu, súd vo veci nekonal bez zbytočných prietahov, prvé procesné úkony vykonal po viac než roku od podania návrhu a vo veci samej rozhodol až dňa 24. 4. 2008, t. j. po približne roku a pol od podania návrhu.

Vzhľadom na to právny zástupca sťažovateľky navrhuje Ústavnému súdu, aby po prejednaní veci a po vykonanom dokazovaní rozhodol tak, ako je to uvedené v sťažnosti sťažovateľky zo dňa 28. 1. 2008.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 1 S 396/06:

Dňa 23. októbra 2006 podala sťažovateľka krajskému súdu žalobu o preskúmanie „vyvlastňovacieho“ rozhodnutia správneho orgánu spolu s návrhom na odloženie vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu proti Ministerstvu výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“).

Dňa 29. novembra 2006 sťažovateľka „bližšie špecifikovala dôvody podanej žaloby“.

Dňa 7. decembra 2006 sťažovateľka podala krajskému súdu žiadosť o rozhodnutie o návrhu na odloženie vykonateľnosti rozhodnutia.

Dňa 2. januára 2007 sťažovateľka zaslala súdu doplatok súdneho poplatku.

Dňa 18. januára 2007 sťažovateľka opätovne požiadala krajský súd o rozhodnutie o návrhu na odloženie vykonateľnosti rozhodnutia.

Dňa 14. februára 2007 predsedníčka senátu oznámila sťažovateľke, že jej žiadosti o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia nebolo vyhovené.

Dňa 22. októbra 2007 súd vyzval sťažovateľku, aby oznámila, či súhlasí s prerokovaním veci bez nariadenia pojednávania, a zároveň ju vyzval na vyčíslenie trov konania, ktoré si v konaní uplatňuje. Uvedeného dňa súd vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k žalobe a predložil spisy.

Dňa 9. novembra 2007 žalovaný oznámil súdu, že nesúhlasí s prerokovaním veci bez nariadenia pojednávania.

Dňa 23. novembra 2007 žalovaný požiadal krajský súd o predĺženie lehoty na vyjadrenie k veci.

Dňa 28. novembra 2007 bolo doručené súdu vyjadrenie sťažovateľky spolu s vyčíslením trov konania.

Dňa 29. novembra 2007 bolo doručené krajskému súdu písomné vyjadrenie žalovaného.

Dňa 5. marca 2008 bolo nariadené vo veci pojednávanie na 24. apríl 2008.

Dňa 24. apríla 2008 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom súd rozhodol rozsudkom tak, že žalobný návrh zamietol. Sťažovateľka podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie, napadnuté rozhodnutie však Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 2 Sžo 136/08 z 22. októbra 2008 potvrdil.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 396/06 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o „vyvlastnení“, t. j. vec, ktorej povaha a význam pre sťažovateľku si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 54/02, I. ÚS 194/03).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd zo skutočností uvádzaných krajským súdom, a ani z obsahu spisu nezistil takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o takej zložitosti posudzovanej veci (právnej, resp. faktickej), ktorá by mohla negatívne ovplyvniť jej priebeh, no najmä celkovú dĺžku konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu v predmetnej veci a konštatuje, že krajský súd bol v danej veci opakovane nečinný, a to od 14. februára 2007 do 22. októbra 2007 (osem mesiacov) a od 29. novembra 2007 do 5. marca 2008 (tri mesiace). Uvedená nečinnosť krajského súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas takmer jedného roka súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako navrhovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy sú netolerovateľné, pričom vec bolo potrebné posúdiť aj s ohľadom na jej povahu a význam pre sťažovateľku. Vo svetle tejto požiadavky sa potom podstatne mení aj pohľad na posúdenie priet'ahov v predmetnej veci vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručenému v čl. 48 ods. 2 ústavy a právu na prejednanie veci v primeranej lehote zaručenému v čl. 6 ods. 1 dohovoru, účelom ktorého je, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli čomu prebieha súdne konanie (mutatis mutandis II. ÚS 66/02).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 24. apríla 2008 bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk, ktoré odôvodnila aj tým, že „je právna istota jedným zo základných atribútov právneho štátu a nakoľko bola dôvera sťažovateľky v právnu istotu závažným spôsobom narušená, sťažovateľke tak vznikla morálna ujma spočívajúca v pocitoch nedôvery v súdny systém a jeho účinnosť“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä vzhľadom na povahu veci a význam konania pre sťažovateľku považuje za primerané vo výške 1 500 eur.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti podanej ústavnému súde z 28. januára 2008 a písomné stanovisko k vyjadreniu krajského súdu zo 7. januára 2009). Za dva úkony vykonané v roku 2008 patrí odmena v sume dvakrát po 105,42 € a režijný paušál dvakrát po 6,31 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2009 prislúcha odmena v sume 115,90 € spolu s režijným paušálom 6,95 € (v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2

vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 346,31 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 19 % DPH, teda sumu 65,80 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 412, 11 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2009